

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/wlochy/88855,Monte-Cassino-Senio-Bolonia-O-3-Dywizji-Strzelcow-Karpackich.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Monte Cassino, Senio, Bolonia... O 3. Dywizji Strzelców Karpackich

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: TOMASZ STEMPOWSKI 15.05.2022

9 maja 1942 r. Naczelnny Wódz, gen. Władysław Sikorski, zatwierdził nazwę 3. Dywizji Strzelców Karpackich (3. DSK). Sześć dni wcześniej wydał rozkaz o jej sformowaniu z dniem 3 maja 1942 r. Dowódcą nowej formacji został gen. bryg.

Stanisław Kopański, stojący dotychczas na czele, wsławionej obroną Tobruku, Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich (SBSK).

Dywizja powstała z połączenia SBSK z przybyłymi ze Związku Sowieckiego 8., 9. i 10. Dywizjami Piechoty. Obok zaprawionych w bojach „szczurów Tobruku” znaleźli się w niej więc żołnierze „od Andersa”, ewakuowani z ZSRS na Bliski Wschód, głównie więźniowie sowieckich łagrów i innych miejsc niewolniczej pracy, zwolnieni przez Sowietów na mocy układu Sikorski-Majski.

Organizacja

Obok zaprawionych w bojach „szczurów Tobruku” w 3. DSK znaleźli się żołnierze „od Andersa”, ewakuowani z ZSRS na Bliski Wschód, głównie więźniowie sowieckich łagrów i innych miejsc niewolniczej pracy, zwolnieni przez Sowietów na mocy układu Sikorski-Majski.

W skład nowej dywizji wchodziły trzy brygady oraz samodzielne oddziały dywizyjne, zorganizowane według wzorów brytyjskich. Do 1. Brygady trafiła większość żołnierzy SBSK, natomiast do 2. i 3. – Polacy uratowani ze Związku Sowieckiego. Według etatów dywizja miała liczyć 578 oficerów i 8 419 szeregowych, jednak już 12 czerwca 1942 r. w jej szeregach było już 690 oficerów i 13 356 szeregowych.

Ze względu na sukcesy wojsk niemieckich na południu Rosji, stwarzające groźbę uderzenia na Środkowy Wschód od północy przez Kaukaz, oddziały polskie zostały we wrześniu i październiku 1942 r. w kilku rzutach przetransportowane do Iraku, gdzie miały zabezpieczać pola naftowe i przejścia górskie od strony perskiej. 3. DSK została rozlokowana w rejonie Khanaqin-Quizil Ribat, położonym w dorzeczu rzeki Tygrys. W listopadzie w dywizji nastąpiły zmiany organizacyjne. Po reorganizacji stan dywizji został ustalony na 769 oficerów i 13 198 żołnierzy.

Żołnierze 3. Dywizji Strzelców Karpackich w drodze do Iraku, 10-17 października 1942 r. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

Orkiestra wojskowa 3. Dywizji Strzelców Karpackich, pod dykcją Józefa Nowaka, gra na przyjęciu z okazji wizyty Naczelnego Wodza, gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego w obozie w El-Khassa w Brytyjskim Mandacie Palestyny, 14 listopada 1943 r. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

Po śmierci gen. Władysława Sikorskiego w katastrofie lotniczej w Gibraltarze, Wodzem Naczelnym został gen. Kazimierz Sosnkowski. W rozkazie z 21 lipca 1943 r. wydzielił on z Armii Polskiej na Wschodzie 2. Korpus Polski pod dowództwem gen. Władysława Andersa. 3. DSK weszła w jego skład. Ponieważ gen. Kopański został powołany na stanowisko szefa sztabu Naczelnego Wodza, 6 sierpnia 1943 r. nowym dowódcą 3. DSK mianowany został gen. Bronisław Duch.

W boju o Polskę - we Włoszech

W lipcu i sierpniu 1943 r. dywizja została przesunięta z Iraku do Palestyny, gdzie osiągnęła gotowość bojową. Na przełomie 1943 i 1944 roku, wraz z całym 2. Korpusem, przetransportowano ją do Włoch. Tam 2. Korpus Polski wszedł w skład brytyjskiej 8. Armii, dowodzonej przez gen. Olivera Leese'a, operującej w rejonie Adriatyku i tworzącej wraz z 5. Armią amerykańską gen. Marka Clarka 15. Grupę Armii, dowodzoną przez gen. Harolda Alexandra.

W czerwcu 1944 roku 3. DSK walczyła o przełamanie Linii Gotów, miesiąc później jej żołnierze wkroczyli do Ankony. Przez sierpień oddziały dywizji kontynuowały walkę, niszcząc niemiecką 278. Dywizję Piechoty nad rzeką Metauro. W bojach Karpatczycy uczestniczyli praktycznie do końca II wojny w Europy, w kwietniu 1945 r. biorąc udział w ofensywie w Dolinie Lombardzkiej, forsując rzekę Senio, rozbijając niemiecką 4. Dywizję Strzelców Spadochronowych, wreszcie wyzwalając Bolonię.

W lutym 1944 r. 3. DSK złuzowała brytyjską 78. Dywizję Piechoty na pozycjach nad rzeką Sangro. W następnych miesiącach wzięła udział w walkach o przełamanie niemieckiej obrony na Linii Gustawa.

Szczególnym bohaterstwem jej żołnierze wykazali się w czasie walk o Monte Cassino, gdzie po kilkudniowych krwawych walkach zdobyli bronione przez Niemców wzgórze. 19 maja patrol 12. Pułku Ułanów Podolskich zatknął na ruinach klasztoru polską flagę. Kilka dni później, 25 maja, oddziały dywizji zajęły Piedemonte.

W czerwcu 1944 roku dywizja brała udział w walkach o przełamanie Linii Gotów. 18 czerwca wyzwoliła miasto Pescara, a miesiąc później jej żołnierze wkroczyli do Ankony. Przez sierpień oddziały dywizji kontynuowały walkę, niszcząc niemiecką 278. Dywizję Piechoty nad rzeką Metauro i zajmując 31 sierpnia Pesaro. 5 września, wraz z całym 2. Korpusem, 3. DSK została przesunięta na tyły. Do walk włączyła się ponownie w dniach 6-17 grudnia 1944 r., biorąc udział w natarciu nad rzeką Senio, gdzie pozostała na pozycjach obronnych do kwietnia 1945 r. Następnie wzięła udział w ofensywie w Dolinie Lombardzkiej. 9 kwietnia 3. DSK rozpoczęła natarcie, a 3 dni później sforsowała rzekę Senio i rozbiła niemiecką 4. Dywizję Strzelców Spadochronowych. Kontynuując pościg za cofającym się nieprzyjacielem, 21 kwietnia 1945 r. oddziały dywizji wkroczyły do Bolonii, gdzie zakończyły swój szlak bojowy.

Żołnierze 3. Dywizji Strzelców Karpackich przed wyjazdem do Egiptu z obozu Wzgórze 69 w pobliżu Gedery w Brytyjskim Mandacie Palestyny (obecnie w Izraelu), 26 listopada 1943 r. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

Defilada 3. Dywizji Strzelców Karpackich w El-Khassa w Brytyjskim Mandacie Palestyny (obecnie w Izraelu), 14 listopada 1943 r. Naczelnny Wódz, gen. broni Kazimierz Sosnkowski (1P na podwyższeniu) i dowódca Armii Polskiej na Wschodzie, gen. dyw. Władysław Anders (2P na podwyższeniu) oraz minister stanu do spraw Bliskiego Wschodu Henryk Strasburger, odbierają defiladę dywizji na szosie El-Khassa-Isdud. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

Po wojnie 3. Dywizja Strzelców Karpackich pozostała wraz z całym 2. Korpusem we Włoszech, wykonując zadania okupacyjne. We wrześniu 1946 roku przetransportowano ją do Wielkiej Brytanii, gdzie została zdemobilizowana.

Wśród materiałów archiwalnych Instytutu Pamięi Narodowej dotyczących 3. Dywizji Strzelców Karpackich, znajdują się kopie cyfrowe czterech albumów fotograficznych ze zdjęciami kpt. Karola Angermana, który przeżył szlak bojowy SBSK i 3. DSK jako oficer warsztatu naprawczego. Zdjęcia pokazują losy tego żołnierza do lutego 1944 r., kiedy jego oddział stacjonował w Bojano. W 2019 r. IPN opublikował dwujęzyczny album: *Piaszczyste drogi karpaczków. Fotografie kpt. Karola Angermana z lat 1940–1944 / Along the Sandy*

Trails with the Carpathian Riflemen. Photographs by Capt. Karol Angerman, 1940–1944.

Więcej ciekawych historii i dokumentów na profilu Archiwum IPN

Defilada 3. Dywizji Strzelców Karpackich na szosie El-Khassa-Isdud w Brytyjskim Mandacie Palestyny (obecnie w Izraelu) w czasie wizyty Naczelnego Wodza, gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego i dowódcy Armii Polskiej na Wschodzie, gen. dyw. Władysława Andersa, 14 listopada 1943 r. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

Żołnierze 3. Dywizji Strzelców Karpackich na mszy przed Villa Rafaela w Monte Grosso we Włoszech w 1944 r. Fotografia z albumu Karola Angermana (z zasobu IPN)

COFNIJ SIĘ